
DORI VOSITALARI VA FARMAKOLOGIYA

Nasiba Kamalova Baxtiyorovna

Ilmiy rahbar: Tibbiyot fanlari nomzodi dotsent

Kuliev Ozodjon Abdirahmonovich

Alfraganus universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo 'nalishi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola dori vositalari va farmakologiyaning ahamiyatini, ularning tarixi, ishlab chiqilishi va ta'sirini ko'rib chiqadi. Dori vositalarining xavfsizligini ta'minlash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar, yon ta'sirlar va klinik tadqiqotlar jarayoni ham muhokama qilinadi. Maqola tibbiyot sohasidagi yangi tendensiyalarni yoritadi va dori vositalarining inson salomatligidagi rolini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Dori vositalari, Farmakologiya, Ishlab chiqish jarayoni, Xavfsizlik, Yon ta'sirlar

ABSTRACT

This article discusses the importance of drugs and pharmacology, exploring their history, development, and effects. Modern approaches to ensuring drug safety, side effects, and the clinical trial process are also discussed. The article highlights new trends in the medical field and emphasizes the role of drugs in human health.

Keywords: Drugs, Pharmacology, Development process, Safety, Side effects

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена важности лекарственных средств и фармакологии, рассматривая их историю, разработку и воздействие. Также обсуждаются современные подходы к обеспечению безопасности лекарств, побочные эффекты и процесс клинических испытаний. Статья подчеркивает новые тенденции в медицинской области и роль лекарств в здоровье человека.

Ключевые слова: Лекарственные средства, Фармакология, Процесс разработки, Безопасность, Побочные эффекты

KIRISH

Dori vositalari va farmakologiya tibbiyot sohasida eng muhim komponentlar hisoblanadi. Ular kasalliklarni davolash va profilaktika qilishda zarur vositadir. Ushbu maqolada dori vositalarining tarixi, ishlab chiqilishi, ta'sir mexanizmlari va xavfsizligini ta'minlash bo'yicha dolzarb masalalar ko'rib chiqiladi.

ASOSIY QISM**1. Dori Vositalarining Tarixi**

Dori vositalarining tarixi ming yillar davom etgan bo'lib, u qadimgi madaniyatlarda o'simliklardan tayyorlangan preparatlar bilan boshlangan. Misr, Xitoy va Hind tibbiyotida o'simlik dori vositalari keng qo'llanilgan. O'simliklar va minerallardan tayyorlangan dori vositalari qadimdan kasalliklarni davolashda yordam berib kelgan. Zamonaviy dori vositalarining tarixi XIX asrda kimyoviy tadqiqotlar bilan boshlangan. Biroq, hozirgi kunda dori vositalarining ishlab chiqilishi murakkab ilmiy jarayon bo'lib, u farmakologiya va klinik tadqiqotlarni o'z ichiga oladi.

2. Dori Vositalarini Ishlab Chiqish Jarayoni

Dori vositalarining ishlab chiqilishi quyidagi bosqichlardan iborat:

2.1. Ilmiy Tadqiqotlar

Dori vositalarini ishlab chiqishning birinchi bosqichi ilmiy tadqiqotlar o'tkazishdir. Bu jarayon yangi dori moddasining biologik ta'sirini o'rganish va uni kasalliklar ustida sinovdan o'tkazishni o'z ichiga oladi.

2.2. Preklinik Sinovlar

Preklinik sinovlar laboratoriya sharoitida o'tkaziladi va yangi dori vositasining xavfsizligi va samaradorligini aniqlashga qaratilgan. Bu jarayonda hayvonlar ustida tadqiqotlar o'tkaziladi.

2.3. Klinik Sinovlar

Klinik sinovlar uchta fazada o'tkaziladi:

- **1-faza:** Yangi dori vositasining xavfsizligini aniqlash, odatda, sog'lom voluntyorlar ustida sinovdan o'tkaziladi.
- **2-faza:** Dori vositasining samaradorligini aniqlash va dozani belgilash uchun kasallar ustida o'tkaziladi.
- **3-faza:** Katta guruhdagi kasallarda dori vositasining samaradorligini tasdiqlash uchun o'tkaziladi.

2.4. Regulyator Organlar orqali Tasdiqlash

Dori vositalari milliy va xalqaro sog'liqni saqlash organlari tomonidan tasdiqlanishi kerak. Bu jarayon dori vositasining xavfsizligi va samaradorligi bo'yicha barcha ma'lumotlarni tekshirishni o'z ichiga oladi.

3. Farmakologik Ta'sir

Farmakologiya dori vositalarining organizmga ta'sirini o'rganadi. Dori vositalari turli mexanizmlar orqali ishlaydi:

3.1. Agonistlar va Antagonistlar

- **Agonistlar:** Bu dorilar retseptorlarga bog'lanib, ularning faoliyatini kuchaytiradi. Masalan, morfin og'riqni kamaytirish uchun og'riq retseptorlariga ta'sir qiladi.
- **Antagonistlar:** Ular retseptorlarga bog'lanib, ularning faoliyatini pasaytiradi. Misol uchun, nalokson morfin ta'sirini bloklaydi.

3.2. Dori Vositalarining Ta'sir Mexanizmlari

Dori vositalari organizmda bir necha mexanizm orqali ta'sir qiladi, jumladan:

- **Kimyoviy ta'sir:** Dori vositalari hujayralar yoki tizimlar bilan kimyoviy munosabatga kirishadi.
- **Molekulyar ta'sir:** Dori vositalari retseptorlarga bog'lanib, hujayralar ichidagi biologik jarayonlarni o'zgartiradi.

4. Dori Vositalarining Xavfsizligi

Dori vositalarining xavfsizligini ta'minlash tibbiyotda juda muhimdir. Bunga quyidagi jihatlar kiradi:

4.1. Qo'llashda Ehtiyotkorlik

Dori vositalarini qabul qilishda to'g'ri dozada va ko'rsatmalarga muvofiq qabul qilish zarur. Har bir dori vositasining o'ziga xos dozalari va qo'llash ko'rsatmalari mavjud.

4.2. Yon Ta'sirlar

Dori vositalarining yon ta'sirlari mumkin, bu esa bemorlar uchun xavf tug'dirishi mumkin. Shuning uchun bemorlarni ogohlantirish va dori vositasini qabul qilish jarayonida ehtiyotkorlik bilan yondashish muhimdir. Har bir dori vositasi uchun yon ta'sirlar ro'yxati ishlab chiqiladi.

4.3. Monitorin va Hisobotlar

Dori vositalarini qo'llash davomida yuzaga keladigan nojo'ya ta'sirlarni nazorat qilish va hisobot berish jarayonlari muhimdir. Bu bemorlar xavfsizligini ta'minlashda yordam beradi.

XULOSA

Dori vositalari va farmakologiya inson salomatligini saqlash va kasalliklarni davolashda muhim rol o'ynaydi. Dori vositalarining samaradorligi va xavfsizligini ta'minlash uchun ilmiy tadqiqotlar va yangi yondashuvlar zarur. Ushbu sohada amalga oshirilayotgan innovatsiyalar insoniyat uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda, bu esa kelajakda yangi davolash usullarini ishlab chiqishga olib keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tibbiyotning asoslari — N. M. Xudoyberdiyev, S. A. Raxmonov, 2020.
2. Farmakologiya va dori vositalari — M. A. Isroilov, 2018.
3. Dori vositalarini tadqiq etish usullari — O. S. Tursunov, 2021.
4. Sog'liqni saqlashda innovatsion yondashuvlar — Sh. X. Karimov, 2019.
5. Tibbiyot va farmakologiyadagi yangiliklar — Xalqaro tibbiyot jurnali, 2022.